

ლიტერატურა და ლიტერატურის თეორია
Literature and Literary Theory

ქალაქი, როგორც ქაოსის მეტაფორა
(ზურაბ ქარუმიძის “ღვინომუქ ზღვაში” მორჩილადის
„მადათოვის ტრილოგიაში“)

მარიამ კორინთელი

შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ბათუმი, საქართველო

ელ. ფოსტა: mariam_korinteli@yahoo.com

<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.15>

SJIF 2026: 8.679

XX საუკუნის მნიშვნელოვანმა პოლიტიკურმა კრიზისებმა და შეიარაღებულმა კონფლიქტებმა შვა მსოფლიო ურბანული ლიტერატურა. ქართული ლიტერატურაც ჩადგა ახალი ქრონოტოპის ძიების რეჟიმში - ქრონოტოპისა, რომელიც გაპარტახებულ, ამორფულ სივრცეს გარკვეულ მხატვრულ წესრიგს მიანიჭებდა. ასეთ ქრონოტოპად, საყრდენ ბერკე-ტად, ისევე როგორც მსოფლიო ლიტერატურაში, ქართულ ლიტერატურაშიც იქცა ქალაქი.

ნაშრომი იკვლევს ქალაქს, როგორც ქაოსის მეტაფორას ზურაბ ქარუმიძის რომანში „ღვინომუქი ზღვა“. ზურაბ ქარუმიძის პოსტმოდერნული რომანი XXI საუკუნის გარიჟრაჟზე, 2000 წელს გამოიცა. ნაწარმოები გამოცემისას რადიკალურ ექსპერიმენტად მოინათლა, რადგან მასში ნარატივი, ამბავი ფაქტობრივად უარყოფილია. ეს არის მეტა-ტექსტების, გამოცანების, ალეგორიების, ალუზიებისა და მისტიფიკაციების, ერთი შეხედ-ვით, ამორფული ნაზავი, თავისი ეზოთერიკით, ფიზიკითა და მეტაფიზიკით.

ღვინომუქი ზღვა თბილისია, გამოგონილი თუ რეალური პერსონაჟებით, უცნაური ფანტასმაგორიებითა და ფანტომებით. ამ რომანში, რომელსაც თხრობის ხაზი არა აქვს და ალუზიებისა და მისტიფიკაციების უცნაურ ნაზავს წარმოადგენს, თბილისი არის ღერძი, რომლის ირგვლივაც ტრიალებენ, ერთი შეხედვით, დანაწევრებული ამბები. თბილისი არის

წონასწორობის წერტილი. თავდაპირველად თბილისის აღწერა მშრალად იწყება და შემდეგ პოსტმოდერნულ ექსპერიმენტში გადადის.

რომანში მხატვრული სივრცე, ანუ თბილისი, იდეალიზებული კი არ არის, არამედ პირი-ქით, ქაოსის, ალოგიკურობისა და ირაციონალობის მეტაფორაა. თავად ტექსტიც ასეთია - ერთი შეხედვით, ამორფული რომან-ექსპერიმენტი, რომელშიც ამბები ქრონოლოგიურად და ლოგიკურად არ მიჰყვება ერთმანეთს. და ასეთივეა ეპოქა, რომელსაც, სავარაუდოდ, ალეგორიულად უნდა ეხებოდეს „ღვინომუქი ზღვა“ – 90-იანი წლები, ყველაზე გადაუაზრებელი, ქაოსური და დამანგრეველი „პერესტროიკის“ პერიოდი, რომელმაც კოლაფსი და ომები მოიტანა. ქალაქის, როგორც ლიტერატურული ქრონოტოპის არჩევამ „ღვინომუქი ზღვისთვის“ განსაზღვრა მთელი მისი ნაწარმოების საერთო ხაზი. რომანი, რომელიც, ერთი შეხედვით, ყველაფერზე და არაფერზეა, გამოდის, რომ ყველაზე მეტად მაინც თბილისზეა. ამ ნაწარმოებში პოსტმოდერნიზმის პრიზმაშია დანახული ქალაქის ისტორია, მითოსური ქსოვილი, წარსული და აწმყო და ამ ყველაფრიდან გამომდინარე, გაანალიზებულია უახლესი წარსული და მისი გავლენა ქალაქის მომავალზე.

საკვანძო სიტყვები: ზურაბ ქარუმიძე, „ღვინომუქი ზღვა“, ურბანული ლიტერატურა.

XX საუკუნის მნიშვნელოვანმა პოლიტიკურმა კრიზისებმა და შეიარაღებულმა კონფლიქტებმა შვა მსოფლიო ურბანული ლიტერატურა. XX საუკუნის უდიდესი ურბანული რომანები, რომელთა ღერძიც ქალაქი და ქალაქური ცხოვრებაა - „ულისე“, „ბერლინი-ალექსანდრპლაცი“ სწორედ პირველი მსოფლიო ომის ნანგრევებზე წარმოიშვა. ქართული ლიტერატურა ჩადგა ახალი ქრონოტოპის ძიების რეჟიმში - ქრონოტოპისა, რომელიც გაპარტახებულ, ამორფულ სივრცეს გარკვეულ მხატვრულ წესრიგს მიანიჭებდა. ასეთ ქრონოტოპად, საყრდენ ბერკეტად, ისევე როგორც მსოფლიო ლიტერატურაში, ქართულ ლიტერატურაშიც იქცა ქალაქი - სივრცე, რომელსაც მანამდე ქართველი მწერლები შედარებით უგულბებლყოფნდნენ.

ზურაბ ქარუმიძის პოსტმოდერნული რომანი XXI საუკუნის გარიჟრაჟზე, 2000 წელს გამოიცა. ნაწარმოები გამოცემისას რადიკალურ ექსპერიმენტად მოინათლა, რადგან მასში ნარატივი, ამბავი ფაქტობრივად უარყოფილია. ეს არის მეტატექსტების, გამოცანების, ალეგორიების, ალუზიებისა და მისტიფიკაციების, ერთი შეხედვით, ამორფული ნაზავი, თავისი ეზოთერიკით, ფიზიკითა და მეტაფიზიკით. ეს არის ლიტერატურული თამაში, რომელსაც წესები არ გააჩნია და

ზუსტად იმდენი წესი აქვს, რამდენი მკითხველიც ეყოლება. თავად ავტორი ამბობს, რომ მისი ტექსტები უფრო მეტამოდერნიზმია, სადღაც პოსტმოდერნიზმსა და მაღალ მოდერნიზმს შორის. ასეთია „ღვინომუქი ზღვა“, „ოპერა“, „მელია-ტულეფია Fox-Trot“, „დაგნი“. კიდევ მის ტექსტებში ბევრია პოეტიკად ქცეული პოლიტიკა და ომი, როგორც მის ცხოვრებაში, 90-იანი წლებიდან დღემდე.

ღვინომუქი ზღვა თბილისია, გამოგონილი თუ რეალური პერსონაჟებით, უცნაური ფანტასმაგორიებითა და ფანტომებით. ამ რომანში, რომელსაც თხრობის ხაზი არა აქვს და ალუზიებისა და მისტიფიკაციების უცნაურ ნაზავს წარმოადგენს, თბილისი არის ღერძი, რომლის ირგვლივაც ტრიალებენ, ერთი შეხედვით, დანაწევრებული ამბები. თბილისი არის წონასწორობის წერტილი. თავდაპირველად თბილისის აღწერა მშრალად იწყება და შემდეგ პოსტმოდერნულ ექსპერიმენტში გადადის. „გეოლოგიური თვალსაზრისით, ტფილისის ტერიტორია წარმოადგენს ზღვის ფსკერს, რომელიც ჩამოყალიბდა კაინოზოო-ური ხანის პირველ პერიოდში ანუ მესამეულ ეპოქაში. მის ქვემოთ ცარცული სისტემის ნალექებია. აქ ადრე თევზები და მოლუსკები ბინადრობდნენ. ერთმანეთს ერწყმოდა მილიარდობით ბიოქიმიური პროცესი, სწორედ ისეთი, ახლაც რომ მსჭვალავს ამ ქალაქის ბინადართა ცოცხალ უჯრედებს. აქა ყველანი ღლევენ! უმარტივესი, უარქაულესი ლტოლ-ვებით ადავსებენ მათი სულების ღვინომუქ სიღრმეებს, სადაც ურიცხვი სახე და სხეული ერწყმის ურიცხვ სახესა და სხეულს, ერწყმის და იხლართება“ [ქარუმიძე, 2000:38].

მველთაძველმა მისწრაფებებმა - ძალაუფლებისთვის ბრძოლამ, შემგროვებლობისა და ნადირობის ინსტინქტებმა შექმნა უახლესი წარსული, რომელზეც თვალის გასწორება მამაცებსაც კი უჭირთ. ალბათ, გარკვეული დროის გასვლასა საჭირო, რომ პირისპირ დავუდ-გეთ საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ განვითარებულ მოვლენებს და გადავხარშოთ ლიტერატურაში. მაგან პოლიტიკოსთა პირად ამბიციებსა და ვნებებს შეეწირა თბილისის მომავალი, რომლის განვითარება ათწლეულით გადაიდო. „რას ვიფიქრებდი, რომ ქვეყნად ვნებამ ესოდენი მსხვერპლი მოიმკო!“ [ქარუმიძე, 2000:38]. წერს ავტორი თბილისზე და მართლაც ძნელი წარმოსადგენია, რომ ამდენი რამის გადატანა მოუხდა დედაქალაქს. შესაძლოა, სწორედ ამიტომ ამბობენ ხოლმე, „ქართველს მოკლე მენსსიერება აქვსო“ - გადასააზრებლად ძალიან მძიმეა 90-იანი წლები და XXI საუკუნის დასაწყისი და ამიტომ, დავიწყება ერთგვარი თავდაცვითი მექანიზმია.

„ღვინომუქ ზღვაში“ XXI საუკუნის ზღურბლთან მდგარი თბილისის აღწერისასაც სახალხო შეკრებათა სიმრავლეს უსვამს ხაზს ზურაბ ქარუმიძე. ქალაქს აზანზარებს მასობრივ

დემონსტრაციათა მანამდე არნახული რეზონანსი, რომლებიც, საბოლოო ჯამში, ღირებულებათა აღრევას იწვევს და სამოქალაქო ომის ჭაობში ითრევს თანაქალაქელებს. „სიმთვრალე, შიში, უორგაზმობა, შიმშილი, ტლანქი გინება, ღრიანცელი, კლიმაქტერიული ისტერიკები, სუიციდალური იმპულსები, ავტოეროტიზმი, საპროტესტო თუ უტრანსპორ-ტო მსვლელობები, სხდომები, პერფორმანსები, პრეზენტაციები, აქციები - წყალქვეშა დინე-ბეზსა და მღვიმეებში მიმოთესილ ბიოლოგიურ ფორმებად ედება ქუჩებსა და შენობებს. და ესე მძვინვარება უხმო არს, ესე ყოველი დუმილში ხდება: უხერხემლო თავფეხათა, ხამანწკასებრთა, თავკომბალათა მდუმარებით - მღვრიე ალაგებს რომ ეტანებიან, შლამში ეფლობიან და წვანან“ [ქარუმიძე, 2000:39]. „უხერხემლო თავფეხათა, ხამანწკასებრთა, თავკომბალათა მდუმარება“ სავარაუდოდ უნდა იყოს თბილისის მოსახლეობის მრავალ-წლიანი ამო პროტესტი, რომელმაც ვერასდროს გამოიღო რეალური შედეგი და სწორედ მაშინ, როდესაც ნამდვილი საპროტესტო ტალღა იყო ასაგორებელი, ქალაქი დადუმდა და საშუალება მისცა ანგაჟირებულ პოლიტიკოსებს, მოუშუშებელი ჭრილობები გაეჩინათ მის სხეულზე.

სამოქალაქო ომის მიზეზებისა და შედეგების გადაზრების გარეშე ძნელია, საბოლოოდ შევდგეთ სრულყოფილ სამოქალაქო საზოგადოებად. თუმცა, ამ მიზეზ-შედეგობრივი ჯაჭვის პირისპირ დადგომა და სიღრმისეულ დისკუსიაში შესვლაც ძალიან ძნელია, რადგან რთულია იმის აღიარება, რომ ქალაქის მოსახლეობამ, ქვეყნის მოქალაქეებმა ასეთი რამ დაუშვეს. მთელი თანამედროვე ლიტერატურა თითქოს 90-იანი წლების გადახედვის მცდელობაა და ზედაპირული თვალის გადავლებით იქმნება შთაბეჭდილება, რომ იმ წლებს ავტორები თავს ვერ აღწევნ და გამუდმებით უბრუნდებიან. სინამდვილეში, სიღრმისეული შესწავლა ცხადყოფს, რომ ფაქტობრივად არ გვაქვს ღრმა და ყოვლისმომცველი მხატვრული ნაწარმოები, რომელიც საფუძვლიანად იაზრებს ამ თემებს. ბევრია ცალკეული მოთხრობა და მცირე რომანი, მაგრამ ფუნდამენტური ნაშრომი ჯერ არ დაწერილა, აკა მორჩილამის რამდენიმე რომანს თუ არ ჩავთვლით. ალბათ ამიტომაც არის ჯერჯერობით ჩვენი საზოგადოება დიქტომიურ წყვილებად გახლეჩილი - იმ დროს ჩამოყალიბებული კონფლიქტების, კლიშეებისა და სტერეოტიპების გავლენით მარად დაპირისპირებულია „იმისტი“ და „ამისტი“, ქალაქი და სოფელი, „იმუზნელი“ და „ამუზნე-ლი“. „თბილისფსელებო გაეთრიეთ აქედან!“ – ხელისუფლების მხარდამჭერთა აქციაზე აფრიალებული ეს პლაკატი დამამახსოვრდა. დაინგრა „ბრძენი და მუყაითი ქართველი გლეხის“ წარმოსახვითი კლიშეც და “ინტელიგენტი ქალაქელი კაცის” კლიშეც (სხვათა შორის, ჯაბა იოსელიანის ფიგურა, რომელიც თავის თავში აერთიანებდა მწერალ-პროფესორს და კრიმინალურ ავტორიტეტს, ორმაგი კოდირების შესანიშნავი ნიმუშია). „სუნიანები“ და

„უსუნოები“ – ასე იწოდებოდნენ ქართველი გველფები და გიბელინები: „ღველფები“ და „გიმელინები“... ეს ბრძოლა „სოფელმაც“ წააგო და „ქალაქმაც“ და – სრულიად საქართველომაც, რადგან ამ ომს მოჰყვა ჯერ სამაჩაბლოს, მერე კი აფხაზეთის დაკარგვა და საქართველოს გეოპოლიტიკური დეკონსტრუქცია. “ჩვენ დავლუპეთ საქართველო, ჩვენი გულწრფელი და საზეპირო სიყვარულით” (ზ. რატიანი), რადგან პატრიოტული ლიტერატურის, პოეზიის ფიქციური სამყარო ონტოლოგიურად გაუტოლდა და შეერწყა რეალურს. პოლიტიკა, მითოლოგია და ესთეტიკა ისე გადაიხლართა, რომ ინდივიდუალური შემოქმედებისთვის ადგილიც აღარ დარჩა. ყოველივე ერთ რამე კოლექტიურ პერფორმანსს დაემსგავსა – ხმაურითა და მძვინვარებით აღსავსე პერფორმანსს“ [ქარუმიძე, 2010].

...„სამოქალაქო ომმა თბილისის შუაგული რომ დაანგრია, მაშინდა დავიწყეთ ლიტერატურული ქალაქების შენება“ - წერს ზურაბ ქარუმიძე თავის წერილში „პოსტსაბჭოთა საქართველო და პოსტმოდერნიზმი“. ისიც, ისევე როგორც აკა მორჩილაძე, „ომის ნანგრევებზე აგებს თავის ქალაქს“, ის ცდილობს, რეალობას მხატვრულ განზომილებაში შეაფაროს თავი და დააჯეროს მკითხველი, რომ ის, სადაც ვცხოვრობთ, არ არის ნამდვილი ქალაქი, რომ ნამდვილი თბილისი სულ სხვაგვარია - მაგალითად, XIX საუკუნის კულტურული და ევროპული ტიპის ქალაქი, რომელსაც ასე აიდეალებენ თანამედროვე ქართველი ავტორები და ასე ხშირად ირჩევენ ქალაქის ქრონოტოპად. თუმცა ავტორი აცნობიერებს, რომ წარსული ჩავლილია და ის ქვაფენილიანი, მეეტლეებიანი იდეალური ქალაქი აღარ არის ნამდვილი, აღარ არის „აქ და ახლა“, თუმცა ჭაობის ფსკერზე მაინც არის ნამდვილი, ჭეშმარიტი თბილისი, თავისი ევროპული ღირებულებებით და განვითარების მიმართულ-ლებით, რომელსაც ოდესმე აუცილებლად დაადგება. „და საკუთარ ნარწყევში დამხრჩვალნი პროტევისით სახემრავალი, აქ, ჩვენს სულთა ფსკერზე, სუფევს ჩვენი ქალაქი, - ნამდვილი ქალაქი და არა გამოგონილი, მეფე-მონადირის დაარსებული თუ აღშენებული; ნამდვილი ქალაქი და არა ქმნული მახინჯ ხატად ქალაქისა ღლთისა; ნამდვილი ქალაქი და არა ნაკვიატად დადევნებული ნოსტალგიური დღსასწაული, მეეტლე-მეარღნეებით; ნამდვილი ქალაქი...“ [ქარუმიძე, 2000:75]. „ღვინომუქ ზღვაში“ სამოქალაქო ომი ქალაქის სუიციდთან არის შედარებული და სიღრმისეულად არის განხილული, რა გავლენას ახდენს ქალაქის ყოველდღიურ რიტმზე სამოქალაქო კონფლიქტები.

„ახლა ქალაქისა და სუიციდალური ღმერთისა ვთქვათ.

ქალაქი არის მხოლოდ იქ და მხოლოდ იმდენად, რამდენადაც ერთნი უტყვენ, ხოლო მეორენი თავს იცავენ. სახლების, ქუჩების, მოედნების, მოსახლეობის, მეტროპოლიტენის და ა.შ. არსებობა არ არის საკმარისი ქალაქად ყოფნისთვის. სამხედრო შეტევისა და სამხედრო თავდაცვის

ურთიერთქმედება დროში და სივრცეში, უმაღლესი დროში (რამეთუ დამცველმა უნდა დაასწროს შემტევს, ანუ შეტევა შეუფერხოს), - მოკლედ, თავდაცვა-შეტევა თავადვე არის ქალაქის დასაბამი.

რაკილა ქალაქი ომისგან იშვის, ომშივე განაგრძობს იგი ქმნალობას: მოქალაქენი ამჯერა ერთმანეთს უტევენ და ერთმანეთისგან იცავენ თავს. ასეთ ომს სამოქალაქო ერქმის; და ქალაქიც, თუკი იგი მართლა ასეთია, ანუ პოლიტიკურად მნიშვნელოვანი შინაარსით აღსავსე პოლისი, არის მუდმივად სამოქალაქო ომის მდგომარეობა - გინაც ნამდვილი, გინაც კარნავალური“ [ქარუმიძე, 2000:86].

ამის შემდეგ ომი გაიგივებულია სუიციდთან. ავტორი იკვლევს სამოქალაქო ომის გამომწვევ მიზეზებს, ამგვარი დაპირისპირების რაობას, ფესვებს, მიზეზ-შედეგობრივ კავშირს. სიტყვა stasis, რომლითაც ძველი ბერძნები სამოქალაქო ომს აღნიშნავდნენ, ნიშნავს უძრაობას, გაჩერებას. „პერმანენტული სამოქალაქო ომი მიწყვიტოვებული თვითმკვლელობაა. როგორც ვნახეთ, ქალაქისა და სუიციდალური ღმერთის ამბავიც ერთი ყოფილა. ასე რომ, მივიღეთ ორი ამბავი: შინმოსაქცევი ალაგის ძიებისა და სამოქალაქო ომის ამბავი“ [ქარუმიძე, 2000:86].

ქარუმიძისთვის ქალაქი თბილისის ქრონოტოპი არ არსებობს სამოქალაქო ომის გარეშე. „სამოქალაქო ომმა თბილისის შუაგული რომ დაანგრია, მაშინდა დავიწყეთ ლიტერატურული ქალაქების შენება.“ - წერს ზურაბ ქარუმიძე თავის წერილში „პოსტსაბჭოთა საქართველო და პოსტმოდერნიზმი“. რომანში ის ცდილობს, ჩასწვდეს შედეგს, რადგან არ არსებობს ქმედება შედეგის გარეშე, ყოველი ქმედება იწვევს უკუქმედებას. თუმცა საბოლოოდ, თბილისის ომის გაანალიზებისას, ავტორი ასკვნის, რომ ამ ომს არავითარი შედეგი არ მოჰყოლია, გარდა უაზრო, ფუჭი და არაფრის მომტანი პოლიტიკური პროცესებისა. „სამოქალაქო ომის პირობებში ყველა პროცესი გამძაფრებას განიცდის, ასმაგი ინტენსივობით ვლინდება... ქალაქი იწვის, პოლიტიკური და ზოოლოგიური ლტოლვები გამოყოფენ წვისთვის საჭირო ენერგიას, რომელიც, ზოგიერთ სავალალო შემთხვევაში, კონვექციის ძალით, ისევ და ისევ მოქალაქეთა ზოო-პოლიტიკურ ლტოლვებს კვებავს. ეს უკანასკნელი ვითარება, ცხადია, ვერაა მისასალმებელი, რადგან სამოქალაქო ომის დროს გამონთავისუფლებული გონებრივ-ემოციური ენერგია სხვა, უფრო კონსტრუქციულ მიზნებზე უნდა დაიხარჯოს. მაგრამ ომმა ამ ქალაქში უბრალოდ ჩაიარა და შეგვრჩა მხოლოდდა ზოო-პოლიტიკური წვა, რომელიც თავის თავს კვებავს.“ [ქარუმიძე, 2000:117-118]

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ზურაბ ქარუმიძის რომანში მხატვრული სივრცე, ანუ თბილისი, იდეალიზებული კი არ არის, როგორც, მაგალითად, აკა მორჩილამის „მადათოვის

ტრილოგიაში“, არამედ პირიქით, ქაოსის, ალოგიკურობისა და ირაციონალობის მეტაფორაა. თავად ტექსტიც ასეთია - ერთი შეხედვით, ამორფული რომან-ექსპერიმენტი, რომელშიც ამბები ქრონოლოგურად და ლოგიკურად არ მიჰყვება ერთმანეთს. და ასეთივეა ეპოქა, რომელსაც, სავარაუდოდ, ალეგორიულად უნდა ეხებოდეს „ღვინომუქი ზღვა“ – 90-იანი წლები, ყველაზე გადაუაზრებელი, ქაოსური და დამანგრეველი „პერესტროიკის“ პერიოდი, რომელმაც კოლაფსი და ომები მოიტანა. „ამას ინტენსიური თხრობა ჰქვია, როდესაც სიუჟეტის განვითარება კი არ ხდება, არამედ სახე-სიმბოლოების დახვავება და განვითარება.“ - ამბობს თავისი რომანის შესახებ ზურაბ ქარუმიძე და მართლაც, ამ დახვავებული სიმბოლოებისა და ალეგორიების ლაბირინთებში ურბანული ხაზი, ქალაქის სახეხატის, ქალაქის, როგორც არქექტიპის ხაზია ის არიანდას ძაფი, რომელმაც მკითხველ-თეზევსები სამშვიდობოს უნდა გაგვიყვანოს. ქალაქის, როგორც ლიტერატურული ქრონოტოპის არჩევამ „ღვინომუქი ზღვისთვის“ განსაზღვრა მთელი მისი ნაწარმოების საერთო ხაზი. რომანი, რომელიც, ერთი შეხედვით, ყველაფერზე და არაფერზეა, გამოდის, რომ ყველაზე მეტად მაინც თბილისზეა. ამ ნაწარმოებში გადააზრებული და შესწავლილია ქალაქის ისტორია, მითოსური ქსოვილი, წარსული და აწმყო და ამ ყველაფრიდან გამომდინარე, გაანალიზებულია უახლესი წარსული და მისი გავლენა ქალაქის მომავალზე. ქარუმიძის აზრით, ისტორიის ჩარხი თბილისისთვის ჯერ კიდევ შუა საუკუნეებიდან მოყოლებული უკუღმა ტრიალებდა და სწორედ ამ ჩარხის გავლენაა, რომ თბილისი ჯერ კიდევ ვერაა შემდგარი ნამდვილ მეგაპოლისად, ქვეყნის ცენტრად, რომელსაც ღირსეული, ერთ მუშტად შეკრული სამოქალაქო საზოგადოება ჰყავს.

ლიტერატურა:

1. ავალიანი ლ., - ჭაბუა ამირეჯიბიდან აკა მორჩილაძემდე. თბილისი: გამომცემლობა „თეთრი გიორგი“. 2005
2. ქარუმიძე ზ., - პოსტსაბჭოთა საქართველო და პოსტმოდერნიზმი, „არილი“, ივნისი. 2010
3. ქარუმიძე ზ., - ღვინომუქი ზღვა, თბილისი: ბაკურ სულაკაურის გამომცემლობა. 2000
4. წიფურია ბ., - ქართული ტექსტი საბჭოთა/პოსტსაბჭოთა/პოსტმოდერნულ კონტექსტში, თბილისი: ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი. 2016

Mariam Korinteli Shota Rustaveli State University
Batumi, Georgiae-mail: mariam_korinteli@yahoo.com<https://doi.org/10.52340/lac.2025.35.15>**SJIF 2026:** 8.679

The city as a metaphor of chaos in Zurab Karumidze's „Wine-dark Sea“

Abstract

Significant political crises and armed conflicts of the 20th century gave birth to the world urban literature. Georgian literature, too, entered a phase of searching for a new chronotope, one capable of imposing artistic order upon a devastated reality. Much like in world literature, the city became a central chronotope and structural anchor in Georgian writing as well.

This paper explores the city as a metaphor for chaos in Zurab Karumidze's novel: Wine-Dark Sea. Karumidze's postmodern novel was published in 2000, at the dawn of the twenty-first century. Upon publication, the work was regarded as a radical experiment, largely because it almost entirely rejected a conventional narrative structure and plot. Instead, it presents an apparently amorphous blend of metatexts, riddles, allegories, allusions, and mystifications, infused with elements of esotericism, physics, and metaphysics.

The “Wine-Dark Sea” of the novel is Tbilisi itself, populated by both real and imagined characters. Although the novel lacks a linear narrative and unfolds as an unusual mixture of allusions and mystifications, Tbilisi remains the central axis around which the seemingly fragmented stories revolve. The depiction of Tbilisi begins in a restrained and almost documentary manner before gradually transforming into a postmodern experiment.

In the novel, artistic space, namely Tbilisi, is not idealized. On the contrary, it becomes a metaphor for chaos, irrationality, and absurdity. The text itself reflects this condition: at first glance, it appears as an amorphous experimental novel in which events do not follow a chronological or logical sequence. In many ways, the same can be said of the era to which the Wine-Dark Sea seemingly alludes, the 1990s, the deeply chaotic and destructive period of “reconstruction,” which brought collapse and war. The choice of the city as the literary chronotope fundamentally shapes the entire structure and thematic direction of the novel. A work that initially appears to be about everything and nothing at the same time, ultimately reveals to be a novel about Tbilisi. Through the prism of postmodernism, the novel reimagines the city's history, mythological texture, whilst simultaneously reflecting on the recent past and its lasting influence on the city's future.

Keywords: Zurab Karumidze, “Wine-dark Sea”, urban literature.

რეგენზენტი: პროფესორი ლუდმილა დაცევიძი